

Ekspонат miesiąca - Lipiec 2023 r.

Haftowana makatka

Grajewska Izba Historyczna jako ekspонат miesiąca lipca proponuje haftowaną makatkę kuchenną.

Makatkę wykonano z tkaniny lnianej w kolorze białym o wymiarach 770 x 560 mm. Znajdujący się na niej haft został wykonany nicią (kordonkiem) barwy ciemnoczerwonej.

Wykonany haft, to scenka rodzajowa. Centralnie znajduje się patera z owocami (m.in. jabłka, gruszki, winogrona, ananas). Na lewo od niej stoi młoda kobieta, trzymająca w rękach tacę z owocami, na prawo zaś widzimy młodego mężczyznę, trzymającego w dłoniach pojedyncze owoce. Oboje ubrani są w letnie stroje: kobieta ma na sobie sukienkę, mężczyzna zaś jest w krótkich spodenkach i w koszuli. W przestrzeni między ich głowami, centralnie nad paterą z owocami znajduje się napis „Smacznego”. Górny i oba boczne brzegi wypełnione są stylizowaną bordiurą w formie wici kwiatowej z dodatkowymi elementami geometrycznymi. Element wici kwiatowej znajduje się też pod paterą z owocami.

Ekspонат został przekazany do zbiorów Grajewskiej Izby Historycznej w lipcu 2020 r., zachowany jest w stanie bardzo dobrym.

Ręczniki – makatki kuchenne pojawiły się szerzej w domach od XIX wieku, najpierw w miastach, potem na wsi. Powstawały one najczęściej techniką haftu, w późniejszym okresie również metodą przemysłowego nadruku. Najczęściej wykonywano je na lnianym, cienkim płótnie. Najczęściej były wykonywane przez kobiety na własne potrzeby. Ręczniki z nadrukami kupowano. Stosowane na nich wzory nawiązywały do życia codziennego. Tematyka mogła być świecka lub religijna. Poruszano różne aspekty życia codziennego. Do treści obrazkowych najczęściej dodawano teksty pozdrowienia (*Dzień Dobry; Szczęść Boże*) i życzenia (*Smacznego; Dobrego apetytu*), przysłowia (*Gdzie kucharek sześć, tam nie ma co jeść; Kto rano wstaje, temu Pan Bóg daje*). Umieszczane też były treści o charakterze moralizatorskim, ciekawe myśli itp. Najczęstszym tematem ręczników były kobiety – gospodynie, wykonujące domowe obowiązki, głównie w kuchni. Przedstawiane obrazy były wyidealizowane, a wręcz sielankowe. Niektóre wątki były nierzeczywiste, np. postacie z bajek i zwierzęta o ludzkich cechach. Ręczniki wieszano w różnych miejscach kuchni, głównie nad stołem, ale także nad piecem lub przy szafkach na naczynia. Pełniły przede wszystkim rolę ozdobną,